

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

19. juuni 2019*

Riigiabi – Individuaalne abi Nürburgringi kompleksile vabaajapargi, hotellide ja restoranide ehitamiseks ning autode võidusõitude korraldamiseks – Otsus, millega abi tunnistatakse siseturuga kokkusobimatuks – Otsus, mille kohaselt kokkusobimatuks tunnistatud abi tagasimaksmise kohustus ei kehti Nürburgringi kompleksi uuele omanikule – Tühistamishagi – Konkurentsiseisundi olulise mõjutamise puudumine – Vastuvõetamatus – Otsus, millega esialgse uurimise tulemusel tuvastatakse riigiabi puudumine – Tühistamishagi – Huvitatud pool – Põhjendatud huvi – Vastuvõetavus – Menetlusõiguste rikkumine – Selliste raskuste puudumine, mis nõuavad ametliku uurimismenetluse algatamist – Kaebus – Kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi saajate vara müük – Avatud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja tingimusteta pakkumismenetlus – Hoolas ja erapooletu uurimine – Põhjendamiskohustus

Kohtuasjas T-353/15,

NeXovation, Inc., asukoht Hendersonville (Ameerika Ühendriigid), esindajad: advokaadid A. von Bergwelt, F. Henkel ja M. Nordmann, hiljem advokaadid A. von Bergwelt ja M. Nordmann,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Flynn, T. Maxian Rusche ja B. Stromsky,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada osaliselt komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsus (EL) 2016/151 riigiabi SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Saksamaa andis Nürburgringile (ELT 2016, L 34, lk 1),

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president I. Pelikánová, kohtunikud V. Valančius, P. Nihoul, J. Svenningsen ja U. Öberg (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik N. Schall,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 30. jaanuari 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

I. Vaidluse taust

- 1 Saksamaa Rheinland-Pflatzi liidumaal asuvasse Nürburgringi kompleksi (edaspidi „Nürburgring“) kuuluvad autode võidusõidu ringrada, vabaajapark, hotellid ja restoranid.
- 2 Aastatel 2002-2012 võttis peamiselt Rheinland-Pflatzi liidumaa meetmeid Nürburgringi omanike (edaspidi „müüjad“), see tähendab riigi või kohaliku omavalitsuse ettevõtjate Nürburgring GmbH, Motorsport Resort Nürburgring GmbH ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH toetuseks vabaajapargi, hotellide ja restoranide ehitamiseks ja vormel 1 võidusõitude korraldamiseks.

A. Haldusmenetlus ja Nürburgringi vara müük

- 3 Euroopa Komisjon teavitas 21. märtsi 2012. aasta kirjaga Saksamaa Liitvabariiki oma otsusest algatada ELTL artikli 108 lõike 2 alusel ametlik uurimismenetlus eri meetmete suhtes, mis võeti Nürburgringi toetuseks aastatel 2002-2012. Selles otsuses, mille kokkuvõtte avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2012, C 216, lk 14), kutsus komisjon huvitatud isikuid üles esitama oma märkusi asjaomaste meetmete kohta.
- 4 Saksamaa Liitvabariik teatas komisjonile täiendavate toetusmeetmete võtmisest ning komisjon otsustas laiendada ametlikku uurimismenetlust nende suhtes. Saksamaa Liitvabariiki teavitati sellest otsusest 7. augusti 2012. aasta kirjaga. Selles otsuses, mille kokkuvõtte avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2012, C 333, lk 1), kutsus komisjon huvitatud isikuid üles esitama oma märkusi täiendavate meetmete kohta.
- 5 Amtsgericht Bad Neuenahr-Ahrweiler (Bad Neuenahr-Ahrweileri esimese astme kohus, Saksamaa) kuulutas 24. juulil 2012 välja müüjate maksejõuetuse. See kohus algatas 1. novembril 2012 maksejõuetusmenetluse põhikapitali vähendamata. Müüjate vara otsustati müüa (edaspidi „Nürburgringi vara müük“). Müüjad nimetasid õigus- ja finantsnõustajaks audiitorfirma KPMG AG.
- 6 1. novembril 2012 usaldati Nürburgringi haldamine äriühingule Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH, mis on ühe müüja, see tähendab Nürburgring GmbH ainuomandis olev tütarettevõtja ja kuhu kuuluvad Amtsgericht Bad Neuenahr-Ahrweileri (Bad Neuenahr-Ahrweileri esimese astme kohus) määratud haldurid.
- 7 15. mail 2013 algatati pakkumismenetlus Nürburgringi vara müümiseks (edaspidi „pakkumismenetlus“).
- 8 Komisjon edastas 23. mail 2013 Saksamaa Liitvabariigile ja halduritele kriteeriumid, millele pakkumismenetlus peab vastama selleks, et riigiabi andmine oleks välistatud, ning teavitas neid, et ostja on kohustatud tagastama abi, kui ta seda saab. Sellega seoses olid komisjon, Saksamaa Liitvabariik ja haldurid pidanud läbirääkimisi alates 2012. aasta oktoobrist.
- 9 Pakkumismenetlus toimus järgmiselt:
  - 14. mail 2013 teavitati ühe halduri pressiteatega pakkumismenetluse algatamisest;
  - 15. mail 2013 avaldas KPMG ajalehtedes Financial Times ja Handelsblatt ning Nürburgringi veebilehel osalemiskutse;
  - 70 ettevõtet olid osalemisest huvitatud;

- huvitatud investorid said 19. juuli 2013. aasta kirjaga Nürburgringi puudutavad dokumendid ja neil paluti esitada ligikaudne pakkumus kogu vara, konkreetsete asjade kogumite ja üksikute asjade kohta;
  - ligikaudse pakkumuse esitamise tähtpäevaks määrati 19. juuli 2013. aasta kirjaga alguses 12. september 2013 ja seejärel 12. septembri 2013. aasta kirjaga 26. september 2013; mõlemas kirjas oli täpsustatud, et arvesse võetakse ka pärast tähtpäeva möödumist esitatud pakkumusi;
  - 2014. aasta veebruari alguses olid 24 potentsiaalset ostjat, sealhulgas hagejast Ameerika eraettevõtte NeXovation, Inc., mis tegutseb infotehnoloogia, tarbekaupade, energia ja mootorsõidukite valdkonnas, esitanud ligikaudsed pakkumused;
  - nende potentsiaalsete ostjate (sealhulgas hageja) jaoks, kes kutsuti osalema pakkumismenetluse järgmises etapis, määrati seejärel kinnitavate pakkumuste (mis pidid olema täies ulatuses rahastatud ning hõlmama eelnevalt läbiräägitud vara ostu kokkulepet) esitamise tähtpäevaks alguses 17. oktoobri 2013. aasta kirjaga 11. detsember 2013 ja seejärel 17. detsembri 2013. aasta kirjaga 17. veebruar 2014; viimati nimetatud kirjas oli märgitud, et arvesse võetakse ka pärast tähtpäeva möödumist esitatud pakkumusi, kuid täpsustati siiski, et müüjad võivad natuke aega pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva otsustada, kelle pakkumus tunnistatakse edukaks;
  - 13 potentsiaalset ostjat esitasid kinnitava pakkumuse; neist neli, see tähendab Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH (edaspidi „Capricorn“ või „ostja“), teine pakkuja (edaspidi „pakkuja nr 2“), hageja ja neljas potentsiaalne ostja esitasid pakkumuse kogu vara kohta;
  - huvitatud investoritele 19. juulil ja 17. oktoobril 2013 saadetud kirja kohaselt tuli nende hulgas valik teha esiteks kogu vara eest maksimaalse hinna saamise ja teiseks tehingu tagatuse nõude alusel; nende kriteeriumide alusel võeti pakkumismenetluse viimases etapis arvesse pakkuja nr 2 ja Capricorni pakkumusi, kes soovisid esiteks üle võtta kogu Nürburgringi vara ja olid teiseks esitanud tõendid oma vastavalt 7. ja 11. märtsil 2014 esitatud pakkumuse rahandusliku usaldusväarsuse kohta. Ostu-müügilepingu eelnõude osas peeti paralleelselt läbirääkimisi nende kahe pakkujaga;
  - 11. märtsil 2014 kiitis müüjate võlausaldajate üldkoosolek müüjate maksejõuetusmenetluse raames heaks Nürburgringi vara müümise Capricornile, kes oli esitanud 77 miljoni euro suuruse pakkumuse, samas kui pakkuja nr 2 pakkumus jäi 47-52 miljoni euro vahele.
- 10 Hageja esitas 10. aprillil 2014 komisjonile kaebuse, milles väitis, et pakkumismenetlus ei olnud avatud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ega tingimusteta ega päädinud Nürburgringi vara turuhinnaga müümisega, sest asjaomane vara müüdi kohalikule pakkujale, kelle pakkumus oli tema omast madalam ja keda pakkumismenetluse raames soodustati. Hageja on seisukohal, et Capricorn sai sel moel abi, mis vastab tema poolt Nürburgringi vara omandamiseks makstava hinna ja selle vara turuhinna vahele, ning tagas müüjate majandustegevuse järjepidevuse, mistõttu müüjate saadud abi tagasimaksmise nõue peab kehtima ka Capricornile.

B. Vaidlustatud otsused

- 11 Komisjon tegi 1. oktoobril 2014 otsuse (EL) 2016/151 riigiabi SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Saksamaa andis Nürburgringile (ELT 2016, L 34, lk 1); seda otsust parandati 13. aprillil 2015, kusjuures parandus avaldati komisjoni veebilehel (edaspidi koos „lõplik otsus“).
- 12 Komisjon tuvastas lõpliku otsuse artiklis 2, et müüjate toetuseks võetud teatavad meetmed (edaspidi „müüjate saadud abi“) on ebaseaduslikud ja siseturuga kokkusobimatud.

- 13 Komisjon otsustas lõpliku otsuse artikli 3 lõikes 2, et müüjate saadud abi võimalik tagasimaksmise kohustus ei kehti Capricornile ja selle tütarettevõtjatele (edaspidi „esimene vaidlustatud otsus“).
- 14 Komisjon tuvastas lõpliku otsuse artikli 1 viimases taandes, et Nürburgringi vara müük Capricornile ei ole riigiabi (edaspidi „teine vaidlustatud otsus“).
- 15 Komisjon oli nimelt seisukohal, et pakkumismenetlus viidi läbi avatult, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt, et see menetlus päädis turuhinnaga müümise ja et müüjate ja ostja vahel puudus majanduslik järjepidevus.

II. Menetlus ja poolte nõuded

- 16 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 26. juunil 2015 hagiavalduse, mille alusel algatati käesolev menetlus.
- 17 Komisjon esitas 15. oktoobril 2015 hagiavalduse teatavate lisade menetluskeelde tõlkimise taotluse.
- 18 Müüjad esitasid Üldkohtu kantseleisse 3. novembril 2015 avalduse käesolevasse menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Menetlusse astumiseks anti luba Üldkohtu kaheksanda koja esimehe 18. aprilli 2016. aasta määrusega.
- 19 Üldkohtu kantseleisse 3. mail 2016 saabunud kirjas teavitasid müüjad Üldkohut, et nad loobuvad menetlusse astumast.
- 20 Üldkohtu kaheksanda koja presidendi 6. juuli 2016. aasta määrusega kustutati müüjad menetlusse astujatena Üldkohtu registrist, jättes nende kulud nende endi kanda ja mõistes neilt välja teiste poolte seoses nende menetlusse astumisega kantud kulud.
- 21 Üldkohtu presidendi 3. oktoobri 2016. aasta otsusega määrati uus ettekandja-kohtunik ja kohtuasi määrati Üldkohtu esimesele kojale.
- 22 Üldkohus esitas 31. juulil 2017 Üldkohtu kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames komisjonile kirjaliku küsimuse, millele palus vastata kirjalikult. Komisjon esitas oma vastuse 6. septembril 2017.
- 23 Esimese koja ettepanekul otsustas Üldkohus kodukorra artikli 28 alusel anda kohtuasi lahendamiseks laiendatud koosseisule.
- 24 29. novembril 2017 otsustas Üldkohus (esimene koda laiendatud koosseisus) avada menetluse suulise osa ja palus kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltel esitada teatud dokumendid ja esitas neile kirjalikud küsimused, millele ta palus vastata kirjalikult. Hageja esitas oma vastuse 14. detsembril 2017 ja 8. jaanuaril 2018, komisjon esitas oma vastuse 13. detsembril ja 21. detsembril 2017.
- 25 Komisjon palus 24. jaanuaril 2018 Üldkohtu kantseleisse esitatud eraldi dokumendiga Üldkohtul kodukorra artikli 130 lõike 2 alusel tuvastada, et käesoleva hagi ese on ära langenud ja puudub vajadus asjas otsus teha.
- 26 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 30. jaanuari 2018. aasta kohtuistungil. Komisjon esitas samal kuupäeval seisukohad kohtuistungil protokolli kohta.

- 27 Üldkohus palus 6. märtsil 2018 kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltel esitada teatavad dokumendid ja esitas neile kirjalikud küsimused, millele palus vastata kirjalikult. Üldkohus kutsus lisaks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 24 alusel Saksamaa Liitvabariiki üles esitama teatavad dokumendid ja esitas talle kirjalikud küsimused, millele palus vastata kirjalikult. Pooled ja Saksamaa Liitvabariik esitasid oma vastused 27. märtsil 2018 ja 4. ja 9. aprillil 2018.
- 28 Hageja esitas 18. mail 2018 oma seisukoha seoses komisjoni taotlusega tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud.
- 29 Menetluse suuline osa lõpetati 12. juunil 2018.
- 30 Komisjon esitas 20 juulil 2018 Üldkohtu kantseleisse esitatud dokumendiga kodukorra artikli 113 lõike 2 alusel menetluse suulise osa uuendamise taotluse. Üldkohtu esimese koja laiendatud koosseisus presidendi 16. augusti 2018. aasta määrusega jäeti see taotlus rahuldamata.
- 31 Hageja palub kohtuasja sisulise läbivaatamisel Üldkohtul:
- tühistada esimene ja teine vaidlustatud otsus, ja
  - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 32 Komisjon palub samal läbivaatamisel Üldkohtul:
- jätta hagi osaliselt vastuvõetamatuna läbi vaatamata ja osaliselt põhjendamatuna rahuldamata või teise võimalusena jätta hagi põhjendamatuna rahuldamata, ning
  - mõista kohtukulud välja hagejalt.
- 33 Menetlusküsimuse lahendamisel palub komisjon Üldkohtul tuvastada, et asjas otsuse tegemise vajadus on ära langenud, ilma et ta esitaks sõnaselgeid nõudeid kulude osas.
- 34 Hageja palub samal lahendamisel Üldkohtul jätta komisjoni taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud, rahuldamata, ilma et ta esitaks sõnaselgeid nõudeid kohtukulude osas.

III. Õiguslik käsitus

- 35 Kohtuasja asjaoludel tuleb komisjoni taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud, liita kohtuasja sisulise läbivaatamisega ning analüüsida seda koos hageja poolt kohtuasja sisulise läbivaatamise tarvis esitatud esimese ja teise vaidlustatud otsuse tühistamise nõuetega.

A. Esimese vaidlustatud otsuse tühistamise nõude vastuvõetavus

- 36 Hageja palub esiteks tühistada esimese vaidlustatud otsuse, millega komisjon otsustas pärast seda, kui ta oli tuvastanud, et müüjate ja ostja vahel ei esine majanduslikku järjepidevust, et müüjate saadud abi võimalik tagasimaksimise kohustus ostjale ei kehti.
- 37 Hageja väidab nimelt oma teises väites, mille kohaselt on vääralt tõlgendatud majandusliku järjepidevuse põhimõtet, eeskätt seda, et kuivõrd Nürburgringi vara ei müüdnud turuhinnaga, sest puudus avatud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja tingimusteta pakkumismenetlus ning Nürburgringi vara ei müüdnud kõige parema pakkumuse esitajale, siis esineb müüjate ja ostja vahel majanduslik järjepidevus, mis nõuab müüjate saadud abi tagasinõudmise otsuse laiendamist Capricornile.

- 38 Ta on seisukohal, et esimene vaidlustatud otsus tehti esialgse, mitte ametliku uurimismenetluse tulemusel, sest 21. märtsi ja 7. augusti 2012. aasta ametliku uurimismenetluse algatamise otsused ei käsitlenud küsimust, kas abi kanti üle Capricornile.
- 39 Komisjon väidab kostja vastuses, et hagi on vastuvõetamatu osas, milles sellega vaidlustatakse esimene vaidlustatud otsus. Ta märgib eeskätt, et kuivõrd tegemist on sellise ametliku uurimismenetluse tulemusel tehtud otsusega, millega tuvastati tagasinõudmisele kuuluva kokkusobimatu riigiabi olemasolu, seotud ja seda täiendava otsusega, siis ei saa hagejat käsitada isiklikult puudutatud isikuna lihtsalt seetõttu, et ta on tõendanud, et ta oli huvitatud pool, vaid ta peab tõendama, et müüjate saadud abi mõjutas oluliselt tema turuseisundit, asetades ta sellisesse faktilisse olukorda, mis individualiseerib ta analoogsel moel sellise otsuse adressaadiga. Ent ehkki teatavate muude pakkujate turuseisundit mõjutati, ei toimunud see komisjoni väitel hageja puhul.
- 40 Hiljem leidis komisjon hoopis, et hagi ja sealhulgas esimese vaidlustatud otsuse tühistamise nõude kohta on Üldkohtu otsuse tegemise vajadus ära langenud, sest hageja on täielikult kaotanud põhjendatud huvi.
- 41 Käesolevas kohtuasjas tuleb analüüsi alustada asja läbivaatamist takistavast asjaolust, millele komisjon viitas kostja vastuses konkreetselt seoses esimese vaidlustatud otsuse tühistamise nõudega.
- 42 Vastuseks selle asja läbivaatamist takistava asjaolu kohta väitis hageja peamiselt, et Nürburgringi vara Capricornile müümiseiga seotud abi andmine mõjutas oluliselt tema turuseisundit, sest ta kõrvaldati selle vara müümiseiga ühteaegu nii Nürburgringi ostmise kui ka käitamise turult.
- 43 Kõigepealt tuleb märkida, et Euroopa Kohus asus 17. septembri 2015. aasta kohtuotsuses *Mory jt vs. komisjon* (C-33/14 P, EU:C:2015:609, punkt 104) seisukohale, et majanduslikku järjepidevust käsitlevat otsust tuleb pidada eelnevalt asjaomase abi kohta tehtud lõpliku otsusega „seotu[ks] ja seda täiendava[ks]“, kuna selles täpsustatakse lõpliku otsuse ulatus seoses isikutega, keda saab – arvestades pärast lõpliku otsuse vastuvõtmist aset leidnud sellist sündmust nagu asjaomase abi algse saaja vara omandamine kolmanda isiku poolt – pidada antud abi saajateks, ning järelikult isikutega, kes on kohustatud selle tagasi maksma.
- 44 Käesolevas asjas otsustas komisjon esimeses vaidlustatud otsuses pärast seda, kui ta oli tuvastanud, et müüjate ja ostja vahel ei esine majanduslikku järjepidevust, et müüjate saadud abi võimalik tagasimaksmise kohustus ostjale ei kehti.
- 45 Seega tuleb järeldada, et esimene vaidlustatud otsus on müüjate saadud abi käsitleva ametliku uurimismenetluse tulemusel võetud otsusega „seotud ja seda täiendav“ otsus.
- 46 Järgmiseks tuleb märkida, et ELTL artikli 263 neljanda lõigu kohaselt võib „[i]ga füüsiline või juriidiline isik [...] esimeses ja teises lõigus sätestatud tingimustel esitada hagi temale adresseeritud või teda otseselt ja isiklikult puudutava akti vastu ning halduse üldakti vastu, mis puudutab teda otseselt ega sisalda rakendusmeetmeid“.
- 47 Kuivõrd esimene vaidlustatud otsus käsitleb müüjate saadud abi, mis anti individuaalse abina, mitte abikava alusel, siis ei saa seda samastada üldkohaldatava aktiga ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses.
- 48 Väljakujunenud kohtupraktikast aga tuleneb, et muud isikud peale otsuse adressaatide saavad väita, et otsus puudutab neid isiklikult, ainult juhul, kui otsus mõjutab neid mingite neile ainuomaste tunnuste või sellise faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib nad analoogsel moel sellise otsuse adressaadiga (vt 15. juuli 1963. aasta kohtuotsus *Plaumann vs. komisjon*, 25/62, EU:C:1963:17, lk 223, ja 19. mai 1993. aasta kohtuotsus *Cook vs. komisjon*, C-198/91, EU:C:1993:197, punkt 20).

- 49 Riigiabi valdkonnas on sellisest komisjoni otsusest, millega lõpetatakse ametlik uurimismenetlus, isiklikult puudutatuks loetud lisaks abisaajast ettevõtjale eeskätt viimasega konkureerivaid ettevõtjaid, kes on asjaomases menetluses aktiivselt osalenud, kui asjaomane abimeede on nende turuseisundit oluliselt mõjutanud (vt 17. septembri 2015. aasta kohtuotsus *Mory jt vs. komisjon*, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka 5. novembri 2014. aasta kohtuotsus *Vtesse Networks vs. komisjon*, T-362/10, EU:T:2014:928, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Olulise mõjutamise kriteerium võimaldab välja selgitada konkurendid, keda abi individualiseerib selliselt, et nende puhul on täidetud 15. juuli 1963. aasta kohtuotsuses *Plaumann vs. komisjon* (25/62, EU:C:1963:17) kehtestatud vastuvõetavuse tingimused. Riigiabi eristab seega hagi esitamise õigusega konkurente kõigist teistest isikutest ja individualiseerib nad analoogsel moel vaidlustatud otsuse adressaadiga. Nii ei sõltu hageja turuseisundi oluline mõjutamine otseselt mitte kõnealuse abi summast, vaid sellest, kui olulist mõju võib see abi turuseisundile avaldada. See mõju võib olla sarnases summas abi puhul erinev sõltuvalt sellistest kriteeriumidest nagu asjaomase turu suurus; abi konkreetne laad; see, kui pikaks ajavahemikuks abi antakse; see, kas mõjutatud tegevus on hageja jaoks põhi- või kõrvaltegevus, ning see, kas hagejal on võimalik abi negatiivseid tagajärgi vältida (vt 5. novembri 2014. aasta kohtuotsus *Vtesse Networks vs. komisjon*, T-362/10, EU:T:2014:928, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Lihtsalt sellest, et tegemist on potentsiaalse konkurendiga, ei piisa seega õigussubjektile Euroopa Liidu kohtule hagi esitamise õiguse andmiseks selleks, et vaidlustada komisjoni poolt ametliku uurimismenetluse tulemusel tehtud otsus.
- 52 Käesolevas asjas tuleb tuvastada, et hageja osales esimese vaidlustatud otsuse vastuvõtmisele eelnenud menetluses aktiivselt, kuivõrd ta esitas 10. aprillil 2014 kaebuse, mille kohaselt pakkumismenetlus oli õigusvastane ja müüjate saadud abi tagasinõudmise otsus peaks kehtima ka ostjale.
- 53 Eespool punktis 49 viidatud kohtupraktikast aga tuleneb, et pelgalt tõigast, et hageja osales haldusmenetluses, ei saa järeldada, et tal on õigus esitada hagi. Hageja peab igal juhul tõendama, et müüjate saadud abi võis mõjutada oluliselt tema turuseisundit.
- 54 Komisjon märkis lõpliku otsuse põhjenduses 20, et müüjate toetuseks võetud meetmed seonduisid Nürburgringi rajatiste ehitamise ja käitamise rahastamisega. Lisaks täheldas ta sellesama otsuse punktides 173-176 ja 178, et turud, kus nende meetmetega võidi konkurentsi moonutada, olid autosõidu ringradade ja maastikusõiduparkide, vabaajaparkide, majutus- ja toitlustusasutuste, sõiduohutuskeskuste, sõidukoolide, mitmeotstarbelistele ruumide ja sularahata maksesüsteemide käitamise ning turismi edendamise, projektide arendamise, kinnisvara ehitamise, ärijuhtimise ning autode ja mootorrattastega kauplemise turud (edaspidi „asjaomased turud“). Lõpetuseks täpsustas komisjon selle otsuse põhjenduses 180, et asjaomaseid turge võib pidada Euroopa turgudeks.
- 55 Hageja möönis Üldkohtu 29. novembri 2017. aasta menetlust korraldavate meetmete (vt eespool punkt 24) raames esitatud ühele küsimusele vastates, et hagi esitamise hetkel ja enne seda kuupäeva ta asjaomastel turgudel ei olnud. Järelikult ei olnud tal mingit seisundit neil turgudel, mida müüjate saadud abi oleks saanud mõjutada ja eeskätt oluliselt mõjutada.
- 56 Osas, milles hageja väidab sisuliselt, et tal oleks olnud võimalik Nürburgringi vara omandada ja seega asjaomastele turgudele siseneda, kui teda ei oleks pakkumismenetluse raames diskrimineeritud (vt eespool punkt 10), ning et tal oli raske omandada või käitada muid võidusõidu ringradasid, sest pakkumismenetluse kaotamise tõttu tema mainekus langes ja tema kohta levis negatiivne info, tuleb märkida, et need argumendid ei ole Euroopa Liidu Kohtus ja eespool punktides 49-51 viidatud kohtupraktikat arvestades piisavad individualiseerimaks teda müüjate saadud abi ja esimese vaidlustatud otsuse seisukohast selliselt, et tema puhul oleksid täidetud 15. juuli 1963. aasta kohtuotsuses *Plaumann vs. komisjon* (25/62, EU:C:1963:17) kehtestatud vastuvõetavuse tingimused.

- 57 Järelikult ei ole hageja tõendanud, et esimene vaidlustatud otsus teda isiklikult puudutab.
- 58 Tuleb aga märkida, et hagi vastuvõetavuse tingimused on kumulatiivsed (28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Ryanair vs. komisjon, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 199). Seega tuleb hagi tunnistada osas, milles sellega palutakse tühistada esimene vaidlustatud otsus, isikliku puutumuse puudumise tõttu vastuvõetamatuks, ilma et oleks vaja analüüsida, kas hagejal on põhjendatud huvi esimese vaidlustatud otsuse tühistamise vastu, ja veelgi vähem komisjoni taotlust tuvastada, kas otsuse tegemise vajadus on ära langenud, mis tugineb väitele, et hageja kaotas põhjendatud huvi selle sama otsuse tühistamise vastu.

B. Teise vaidlustatud otsuse tühistamise nõue

- 59 Hageja taotleb ka teise vaidlustatud otsuse tühistamist, millega komisjon tuvastas, et Nürburgringi vara müük Capricornile ei kujuta endast riigiabi.

1. Vastuvõetavus ja taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud

- 60 Komisjon ei vaidlustanud kostja vastuses hagi vastuvõetavust seoses teise vaidlustatud otsusega. Hiljem leidis komisjon siiski, et hagi ja sealhulgas teise vaidlustatud otsuse tühistamise nõude kohta asjas Üldkohtu otsuse tegemise vajadus on ära langenud, sest hageja on täielikult kaotanud põhjendatud huvi. Selles kontekstis vaidlustas ta ka hageja õiguse esitada hagi seoses teise vaidlustatud otsusega.
- 61 Käesolevas kohtuasjas tuleb alustada selle analüüsimisest, kas hagejal on õigus esitada teise vaidlustatud otsuse tühistamiseks hagi; seejärel tuleb uurida, millises ulatuses on tal sellise tühistamise vastu põhjendatud huvi ja millises ulatuses see on säilinud.
- 62 Hageja väidab seoses oma hagi esitamise õigusega, et teine vaidlustatud otsus puudutab teda otse ja isiklikult. Ta väidab sellega seoses ja kohtupraktikale toetudes, et tema hagi konkreetse esemega seonduv ja eriline „huvitatud poole“ staatus nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (EÜT 1999, L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 1 punkti h tähenduses on piisav tema individualiseerimiseks ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses. Lõpetuseks väidab ta, et abi, mida tema väitel anti pakkumismenetluse raames ostjale, mõjutas oluliselt tema turuseisundit.
- 63 Komisjon väidab oma taotluses tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud, et hageja ei saa põhistada väidet, et ta on huvitatud pool, asjaoluga, et ta oli Nürburgringi vara potentsiaalne ostja, sest Saksamaa Liitvabariik märkis komisjonile saadetud 26. aprilli 2016. aasta kirjas, et Capricorn on täielikult tasunud selle vara ostuhinna ning loobunud oma õigusest müügileping üles öelda, kui komisjon peaks tegema otsuse nõuda müüjate saadud abi temalt tagasi. Komisjon väidab lisaks, et hageja ei saa põhistada väidet, et ta on huvitatud pool, ka sellega, et ta on Capricorni konkurent, sest tema vastuste põhjal Üldkohtu 29. novembri 2017 menetlust korraldavate meetmete (vt eespool punkt 24) raames esitatud küsimustele saab tuvastada, et ta ei tegutsenud asjaomastel turgudel aktiivselt.
- 64 Riigiabi järelevalve menetluse raames tuleb vahet teha esiteks ELTL artikli 108 lõikes 3 ette nähtud riigiabi esialgse uurimise etapil, mille ainus eesmärk on võimaldada komisjonil kujundada esimene seisukoht asjaomase abi osalise või täieliku kokkusobivuse osas, ja teiseks ELTL artikli 108 lõik 2 kohasel uurimisetapil, mille eesmärk on võimaldada komisjonil saada täielik ülevaade kõigist juhtumi asjaoludest. Vaid viimati nimetatud sättes ette nähtud menetluse raames näeb EL toimimise leping ette menetlustagatise, milleks on komisjoni kohustus anda huvitatud isikutele võimalus esitada oma

märkused (19. mai 1993. aasta kohtuotsus *Cook vs. komisjon*, C-198/91, EU:C:1993:197, punkt 22; 15. juuni 1993. aasta kohtuotsus *Matra vs. komisjon*, C-225/91, EU:C:1993:239, punkt 16, ja 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus *Athinaiki Techniki vs. komisjon*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, punkt 35).

- 65 Kui komisjon tuvastab ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametlikku uurimismenetlust algatamata sama artikli lõike 3 alusel tehtud otsuses, et riiklik meede ei kujuta endast siseturuga kokkusobimatut abi, siis saavad isikud, kelle jaoks see menetlustagatis on ette nähtud, tagada sellest kinnipidamise vaid siis, kui neil on võimalus vaidlustada asjaomane otsus liidu kohtus. Neil põhjustel tunnistab liidu kohus vastuvõetavaks tühistamishagi, mille ELTL artikli 108 lõike 2 tähenduses asjassepuutuv isik on sellise otsuse peale esitanud, kui hagi esitaja taotleb sellega oma viimati nimetatud sättest tulenevate menetlusõiguste kaitset (17. juuli 2008. aasta kohtuotsus *Athinaiki Techniki vs. komisjon*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, punkt 36).
- 66 Seega on alust asuda seisukohale, et mis tahes huvitatud poolt tuleb käsitada otseselt ja isiklikult puudutatuna otsusest, millega esialgse uurimise etapi lõpus tuvastatakse, et tegemist ei ole riigiabiga (28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus *Ryanair vs. komisjon*, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 68), kusjuures juhul, kui selline pool on esitanud kaebuse, tuleb komisjoni otsust jätta see kaebus rahuldamata käsitada igal juhul ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud menetluse algatamisest keeldumisena (18. novembri 2010. aasta kohtuotsus *NDSHT vs. komisjon*, C-322/09 P, EU:C:2010:701, punktid 51-54).
- 67 Käesolevas kohtuasjas on pooled üksmeelel, et teine vaidlustatud otsus võeti vastu ELTL artikli 108 lõikes 3 ette nähtud riigiabi esialgse uurimise etapi, mitte ametliku uurimismenetluse lõpus. Kuivõrd eespool punktides 55-57 juba nimetatud põhjustel et saa asuda seisukohale, et hageja puhul on täidetud 15. juuli 1963. aasta kohtuotsuses *Plaumann vs. komisjon* (25/62, EU:C:1963:17) sätestatud vastuvõetavuse tingimused, tuleb selleks, et välja selgitada, kas tal on õigus esitada teise vaidlustatud otsuse peale tühistamishagi, kontrollida, kas ta on õiguslikult piisavalt tõendanud, et ta on huvitatud pool.
- 68 Määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti h kohaselt on „huvitatud pool“ mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada. Teisisõnu on tegemist määratlemata hulga adressaatidega. See säte ei välista võimalust, et ettevõtja, kes ei ole abisaaja otsene konkurent, võib määratleda „huvitatud poolena“, kui ta väidab, et abi andmine võib tema huve mõjutada. Piisab, kui see ettevõtja tõendab õiguslikult piisavalt, et abil võib olla konkreetne mõju tema seisundile (vt 24. mai 2011. aasta kohtuotsus *komisjon vs. Kronoply ja Kronotex*, C-83/09 P, EU:C:2011:341, punktid 63-65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Sellest tuleneb, et põhimõtteliselt võib iga ettevõtja, kes tugineb kas tegelikule või potentsiaalsele konkurentsisuhtele, olla „asjassepuutuv isik“ ELTL artikli 108 lõike 2 tähenduses.
- 70 Käesolevas kohtuasjas tuleb asuda seisukohale, et hageja on seeläbi, et ta osales kuni viimase etapini aktiivselt pakkumismenetluses, ja seeläbi, et ta esitas selles kontekstis komisjonile kaebuse, näidanud oma tõsist tahet siseneda asjaomastele turgudele ja seega seda, et ta on potentsiaalne konkurent *Capricornile*, kes sai kõnealuse kaebuse kohaselt ja *Nürburgringi* vara müümise konkreetsete asjaoludega arvestades väidetavalt riigiabi, mille olemasolu komisjon teises vaidlustatud otsuses välistas.
- 71 Seega tuleb eespool punktides 68 ja 69 esitatud kaalutlusi ning eelnevaid hinnanguid arvestades tunnistada, et hageja puhul on teist vaidlustatud otsust puudutavas osas tegemist huvitatud poolega.
- 72 Hageja põhjendatud huvi kohta väidab komisjon oma taotluses tuvastada, kas otsuse tegemise vajadus on ära langenud, et hageja on selle huvi kaotanud eeskätt seetõttu, et *Capricorn* on väidetavalt täielikult tasunud *Nürburgringi* vara ostuhinna ning loobunud oma õigusest öelda müügileping üles, kui komisjon peaks tegema otsuse nõuda müüjate saadud abi temalt tagasi (vt eespool punkt 63).

- 73 Tuleb siiski märkida, et „asjassepuutuvatel isikutel“ ELTL artikli 108 lõike 2 tähenduses on huvi esialgse uurimise etapi lõpus tehtud otsuse tühistamise vastu siis, kui selline tühistamine kohustaks komisjoni ELTL artikli 108 sätete alusel algatama ametliku uurimismenetluse ja võimaldaks neil esitada oma märkused ja mõjutada seeläbi komisjoni uut otsust (10. veebruari 2009. aasta kohtuotsus *Deutsche Post ja DHL International vs. komisjon*, T-388/03, EU:T:2009:30, punktid 62 ja 64). Käesolevas kohtuasjas on hagejal huvi teise vaidlustatud otsuse tühistamise vastu, kuivõrd ta väidab oma neljanda väite esimeses osas, et see otsus, millega tuvastatakse, et Capricornile ei antud pakkumismenetluse raames abi, võeti vastu, ilma et komisjon oleks algatanud ametlikku uurimismenetlust, mis läbi rikuti tema kui huvitatud poole menetlusõigusi.
- 74 Kui Üldkohus otsustab tühistada teise vaidlustatud otsuse hageja menetlusõiguste rikkumise tõttu, peaks komisjon põhimõtteliselt algatama Nürburgringi vara müügi kohta ametliku uurimismenetluse ja paluma hagejal kui huvitatud poolel esitada oma märkused. Seetõttu võib teise vaidlustatud otsuse tühistamisel juba iseenesest olla hagejale kui huvitatud poolele õiguslikud tagajärjed.
- 75 Seega tuleb teha järeldus, et hagejal on teist vaidlustatud otsust puudutavas osas huvitatud poolena hagi esitamise õigus ning tal säilib põhjendatud huvi seoses menetlusõiguste kaitsega, mis tal on huvitatud poolena ELTL artikli 108 lõike 2 alusel.
- 76 Sellest tuleneb, et komisjoni taotlus tuvastada, kas otsuse tegemise vajadus on ära langenud, tuleb jätta rahuldamata ja et käesolev hagi on vastuvõetav osas, milles see käsitleb teist vaidlustatud otsust ja on suunatud nende menetlusõiguste kaitsele, mis hagejal on ELTL artikli 108 lõike 2 alusel.

2. Sisulised küsimused

a) Sissejuhatavad kaalutlused sellise otsuse kohtuliku kontrolli ulatuse kohta, milles tuvastatakse esialgse uurimise etapi lõpus abi puudumine

- 77 Kohe alustuseks tuleb märkida, et ELTL artikli 108 lõige 3 ja määruse nr 659/1999 artikkel 4 näevad ette teatatud abimeetmete esialgse uurimise etapi, mille eesmärk on võimaldada komisjonil kujundada esimene seisukoht asjaomase abi kokkusobivuse osas siseturuga. Selle etapi lõpus tuvastab komisjon, et see meede kas ei ole abi või siis kuulub ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse. Viimasel juhul võib meetme siseturuga kokkusobivuse osas kas mitte esineda kahtlusi või vastupidi neid esineda (24. mai 2011. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Kronoply ja Kronotex*, C-83/09 P, EU:C:2011:341, punkt 43).
- 78 Kui komisjon teeb esialgse uurimise etapi lõpus otsuse, milles ta tuvastab, et riiklik meede ei kujuta endast siseturuga kokkusobimatut abi, keeldub ta ühtlasi vaikimisi algatamast ametlikku uurimismenetlust. See põhimõte kohaldub samamoodi nii juhul, kui otsus tehakse seetõttu, et komisjon leiab määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 3 alusel, et abi on siseturuga kokkusobiv – sellisel juhul on tegemist nn otsusega jätta vastuväited esitamata –, kui ka siis, kui ta leiab, et meede ei kuulu ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse ega kujuta endast seega määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 2 alusel abi (vt selle kohta 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus *Athinaïki Techniki vs. komisjon*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, punkt 52, ja 28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus *Ryanair vs. komisjon*, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 68).
- 79 Kohtupraktikast nähtub, et kui hageja palub tühistada otsuse, millega tuvastatakse, et asjaomane meede ei ole riigiabi, või otsuse jätta vastuväited esitamata, vaidlustab ta peamiselt asjaolu, et komisjon tegi asjaomase abi kohta otsuse, ilma et ta oleks algatanud ametlikku uurimismenetlust, rikkudes sellega hageja menetlusõigusi. Selleks, et rahuldada tema tühistamisnõuet, võib hageja tugineda oma nende menetlusõiguste kaitseks, mis tal on ametliku uurimismenetluse raames, mis tahes väitele, mis tõendab, et asjaomase meetme esialgse uurimise etapis komisjoni käsutuses olnud või olla võinud teabe ja tõendite hindamisel oleksid pidanud tekkima kahtlused seoses sellega, kas tegemist on

riigiabiga või kas see on kooskõlas siseturuga (13. juuni 2013. aasta kohtuotsus Ryanair vs. komisjon, C-287/12 P, ei avaldata, EU:C:2013:395, punkt 60, ja 25. novembri 2014. aasta kohtuotsus Ryanair vs. komisjon, T-512/11, ei avaldata, EU:T:2014:989, punkt 31).

- 80 Kahtluste olemasolu saab tõendada eeskätt kokkulangevate kaudsete tõendite kogumi abil, kusjuures kahtluste esinemist tuleb sellise otsuse puhul, millega tuvastatakse, et asjaomane meede ei kujuta endast riigiabi, otsida nii asjaomases asjas otsuse tegemise asjaolusid (eeskätt esialgse uurimise kestust) kui ka otsuse sisu arvestades, kõrvutades hinnanguid, millele komisjon asjaomases otsuses tugines, tõenditega, mis olid või võisid olla tema käsutuses siis, kui ta tegi otsuse asjaomase meetme riigiabina kvalifitseerimise kohta (vt selle kohta 24. jaanuari 2013. aasta kohtuotsus 3F vs. komisjon, C-646/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:36, punkt 31).
- 81 Nii on komisjon kohustatud algatama ametliku uurimismenetluse, kui esialgse uurimise etapis saadud andmeid või sel ajal tema käsutuses olla võivaid andmeid arvesse võttes on tal jätkuvalt tõsiseid raskusi kõnealuse meetme hindamisel. See kohustus tuleneb otse ELTL artikli 108 lõikest 3 – nagu seda on tõlgendatud kohtupraktikas – ja seda kinnitab määruse nr 659/1999 artikkel 4 olukorras, kus komisjon tuvastab esialgse uurimise tulemusel, et on kahtlusi, kas asjaomane meede tuleb kvalifitseerida riigiabina või mitte ning kas see on siseturuga kooskõlas (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Club Hotel Loutraki jt vs. komisjon, C-131/15 P, EU:C:2016:989, punktid 30–33, ja 12. veebruari 2008. aasta kohtuotsus BUPA jt vs. komisjon, T-289/03, EU:T:2008:29, punkt 328). Sellisel juhul ei saa komisjon keelduda ametlikku uurimismenetlust algatamast, tuginedes muudele asjaoludele nagu kolmandate isikute huvi, menetlusökoonomia kaalutlused ja kõik muud põhjused, mis on seotud selle sobivusega halduse või poliitika seisukohast (10. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Deutsche Post ja DHL International vs. komisjon, T-388/03, EU:T:2009:30, punkt 90).
- 82 Kohtuvaidluse staadiumis peab liidu kohtu kontroll keskenduma küsimusele, kas konkreetses asjas hageja esitatud argumente ja tõendeid arvesse võttes esines nende hinnangute andmisel, millele tugineb komisjoni tehtud riigiabi puudumise otsus, raskusi, mis tekitasid kahtlusi ja põhjendasid seega ametliku uurimismenetluse algatamist (vt selle kohta 19. mai 1993. aasta kohtuotsus Cook vs. komisjon, C-198/91, EU:C:1993:197, punkt 31, ja 15. juuni 1993. aasta kohtuotsus Matra vs. komisjon, C-225/91, EU:C:1993:239, punkt 34).

b) Sissejuhatavad märkused seoses hagi esemega

- 83 Neljanda väite esimese osa kohaselt on rikutud hageja menetlusõigusi, sest komisjon jättis vaatamata tõsiste raskuste esinemisele asjaomase meetme hindamisel algatamata ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse.
- 84 Selle väiteosa raames tugineb hageja asjaomase meetme hindamisel viidatud tõsiste raskuste esinemise tõendamiseks teise vaidlustatud otsuse puhul eeskätt õigusnormide rikkumisele, hindamisvigadele ja põhjendamisveale. Kõnealustele rikkumistele ja vigadele on lisaks tuginetud tema esimeses, kolmandas ja viiendas väites, mis käsitlevad vastavalt mõiste „riigiabi“ vääralt tõlgendamist, asjaolu, et ei võetud arvesse müügiprotsessi jätkumist seeläbi, et Capricorni osalus spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses anti üle järgmisele omandajale, ning põhjendamatus.
- 85 Järelikult tuleb kõigepealt analüüsida – nagu kohtupraktika lubab Üldkohtul seda teha – neljanda väite esimest osa ja seejärel seda hageja menetlusõiguste rikkumisele tuginevat väiteosa arvestades esimest, kolmandat ja viiendat väidet, et selgitada välja, kas nende toetuseks esitatud argumendid võimaldavad tuvastada tõsised raskused asjaomase meetme hindamisel, millest tulenevalt komisjon oleks pidanud algatama ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse (vt selle kohta 24. mai 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Kronoply ja Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, punktid 56 ja 58).

86 Järgmiseks tuleb analüüsida neljanda väite teist, kolmandat ja neljandat osa, mille kohaselt on hageja menetlusõigusi rikutud muul moel, kusjuures ka need rikkumised võivad olla mõjutanud komisjoni poolt teises vaidlustatud otsuses võetud seisukohta, et puuduvad sellised tõsised raskused asjaomase meetme hindamisel, mis õigustaksid ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse algatamist. Neljanda väite teise osa kohaselt on rikutud määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teist lõiku ning neljanda väite kolmanda ja neljanda osa kohaselt ei uurinud komisjon hoolsalt ja erapooletult pakkumismenetlust. Tuleb juhtida tähelepanu sellele, et hagi teine väide, mis puudutab majandusliku järjepidevuse esinemist, oli esitatud vaid esimese vaidlustatud otsuse kohta, mille puhul otsustati, et hagejal puudub hagi esitamise õigus.

c) Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt Nürburgringi vara müügi hindamisel esines tõsiseid raskusi

87 Hageja tugineb esiteks esialgse uurimise etapi kestusele ja teiseks teise vaidlustatud otsuse sisule.

1) Esialgse uurimise etapi kestus

88 Hageja väidab, et komisjon lükkas oma otsuse tegemist mitu korda edasi, eeskätt ajavahemikus 23. juunist kuni 1. oktoobrini 2014; viimasel kuupäeval tegi ta lõpuks lõpliku otsuse. Peale selle parandati lõplikku otsust 13. aprillil 2015, see tähendab enam kui aasta pärast seda, kui hageja oli esitanud komisjonile kaebuse.

89 Komisjon väidab, et ta ei seisnud esialgse uurimise raames silmitsi tõsiste raskustega.

90 Tuleb märkida, et komisjon ei ole olukorras, kus asjaomane liikmesriik ei ole teatanud vaidlusalustest riiklikest meetmetest, kohustatud viima nende meetmete esialgset uurimist läbi mingi kindla tähtaja jooksul. Komisjon on siiski kohustatud hoolsalt uurima kaebust, milles väidetakse, et tegemist on siseturuga kokkusobimatu riigiabiga, kusjuures esialgse uurimise etapi kestuse mõistlikkust tuleb hinnata, lähtudes igale konkreetsele juhtumile ainuomastest asjaoludest ja eeskätt juhtumi kontekstist, samuti eri menetlusetappidest, mille komisjon peab läbima, ning asja keerukusest (vt selle kohta 27. septembri 2011. aasta kohtuotsus 3F vs. komisjon, T-30/03 RENV, EU:T:2011:534, punktid 57 ja 58 ning seal viidatud kohtupraktika).

91 Käesoleval juhul sai komisjon hageja kaebuse 10. aprillil 2014. Selle kaebuse kohaselt oli Nürburgringi vara müüdud Capricornile turuhinnast madalama hinnaga ning müüjate ja Capricorni vahel esines majanduslik järjepidevus, mis väidetavalt õigustas müüjate saadud abi tagasinõudmise otsuse laiendamist Capricornile. Nürburgringi vara müügi kohta oli pealegi esitatud veel kolm kaebust. Lõplik otsus tehti 1. oktoobril 2014, see tähendab vähem kui kuus kuud pärast hageja kaebuse saamist. Selline ajavahemik ei ole pikem sellest, mida oli vaja Nürburgringi vara turuhinnast madalama hinnaga müümisega seonduvate küsimuste esmaseks analüüsiks, ega tõenda seega asjaomase meetme hindamisel selliste tõsiste raskuste esinemist, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse algatamist.

92 Seega tuleb see etteheide tagasi lükata.

2) Teise vaidlustatud otsuse sisu

93 Hageja väidab sisuliselt, et teine vaidlustatud otsus annab ise tunnistust tõsiste raskuste esinemisest, tuginedes selles osas asjaolule, et komisjoni analüüs olevat lünklik. Lüngad esinevad tema sõnul eeskätt pakkumismenetluse avatud, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tingimusteta laadi analüüsis; teatavate selles osas asjakohaste faktiliste asjaolude nagu Nürburgringi vara üleandmine allomandajale

analüüsis; selle küsimuse analüüsis, kas see menetlus päädis kõnealuse vara müümisega kõige parema pakkumuse teinud pakkujale, ning samuti selle asjaolu analüüsis, et Capricorn ei olnud tema väitel võimeline täitma müügihinna tasumise tagatuse nõuet.

- 94 Lisaks sellele leiab ta, et õigusnormide rikkumised, mille komisjon pani toime ELTL artikli 107 lõiget 1 ja määruse nr 659/1999 artiklilt 14 vääralt kohaldades, ning samuti põhjendamatus kinnitavad selliste tõsiste raskuste esinemist asjaomase meetme hindamisel, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse algatamist.
- 95 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.
- 96 Alustuseks tuleb märkida, et komisjon tuvastas lõpliku otsuse põhjenduses 285 juhtumi asjaolude analüüsi tulemusel, et „Nürburgring[i] varade võõrandamine ei kujuta endast riigiabi“.
- 97 Komisjon märkis lõpliku otsuse põhjenduses 281, et ta „ei ole [...] leidnud ühtegi tõendit, et avaliku, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tingimusteta pakkumismenetluse põhimõtteid oleks [Nürburgringi] varade müümisel või Capricorni pakkumusest kõrgema tagatud rahastusega pakkumuse suhtes rikutud“.
- 98 Lõpliku otsuse põhjendustes 240, 261, 266, 271, 276 ja 280 asus komisjon eeskätt seisukohale, et Capricorn oli see pakkuja, kes oli esitanud parima tagatud rahastusega pakkumuse. Selle kohta tuvastas komisjon, et tema käsutuses oli alates 2014. aasta aprillist Deutsche Bank AG 10. märtsi 2014. aasta kiri, mille kohaselt see pank toetab Capricorni pakkumust (edaspidi „Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kiri“). Seega ei ole põhjust seada kahtluse alla komisjoni väidet, et ta analüüsis ise seda kirja ja asus seisukohale, et see kujutas endast rahastuse tagatist, mille siduvust Saksamaa ametiasutused kinnitasid.
- 99 Argument, mis käsitleb Capricorni esitatud pakkumuse rahastuse tagatist ja küsimust, kas pakkumismenetlus päädis asjaomase vara müümisega kõige parema pakkumuse esitanud pakkujaga, ei ole seega põhjendatud.
- 100 Hageja väidab ka seda, et komisjon ei viinud pakkumismenetluse osas läbi ammendavat analüüsi. Eeskätt ei ole lõplikus otsuses tema sõnul juttu müügiprotsessi jätkumisest.
- 101 Sellega seoses tuleneb kohtupraktikast, et komisjoni poolt esialgse uurimise etapis läbiviidud analüüsi ebapiisav või puudulik laad on viide selliste raskuste esinemisele, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse algatamist (vt 11. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus *Søndagsavisen vs. komisjon*, T-167/14, ei avaldata, EU:T:2016:603, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 102 Kohtupraktikas on asutud ka seisukohale, et üldiselt tuleb riigiabi alaste otsuste õiguspärasust hinnata, lähtudes teabest, mis oli või võis olla komisjoni käsutuses asjas otsuse tegemise ajal (vt selle kohta 22. detsembri 2008. aasta kohtuotsus *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, punkt 81); tuleb märkida, et teave, mis „võis olla [komisjoni] käsutuses“, on see teave, mis on analüüsi seisukohast asjakohane ja mille komisjon oleks võinud vastava nõude esitamise teel saada haldusmenetluse käigus (vt selle kohta 20. septembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon vs. *Frucona Košice*, C-300/16 P, EU:C:2017:706, punkt 71).
- 103 Asjaolu, et komisjon ei vastanud hageja arvates teatavatele hageja esitatud etteheidetele, ei tähenda, et ta ei saanud teha asjaomase meetme kohta otsust oma käsutuses oleva teabe alusel ning pidi seega algatama oma uurimise täiendamiseks ametliku uurimismenetluse (28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus *Ryanair vs. komisjon*, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 130).

- 104 Käesolevas asjas ei saa komisjonile ette heita, et ta ei teinud lõplikus otsuses otsust müügiprotsessi jätkumise kohta, mis toimus seeläbi, et Capricorni osalus spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses anti – hageja väitel 5. oktoobril 2014. aastal sõlmitud usalduslepingu alusel 28. oktoobril 2014 ja seega pärast kõnealuse otsuse tegemist – üle järgmisele omandajale.
- 105 Lõpuks väidab hageja, et õigusnormide rikkumised, mille komisjon pani toime ELTL artikli 107 lõiget 1 ja määruse nr 659/1999 artiklilt 14 vääralt kohaldades, ning samuti põhjendamatus kinnitavad tõsiste raskuste esinemist. Selle argumendi analüüs langeb ühte esimese ja viienda väite, mis käsitlevad kõnealuseid õigusnormide rikkumisi ja kõnealust põhjendamatus, analüüsiga, mis on esitatud allpool.
- 106 Kui esimese ja viienda väite raames analüüsitavatest etteheidetest ei nähtu just teisiti, ei võimalda neljanda väite esimese osa toetuseks esitatud argumendid seega tuvastada, et komisjon seisis esialgse uurimise etapi lõpus silmitsi selliste raskustega Nürburgringi vara müügi hindamisel, mis nõuavad ametliku uurimismenetluse algatamist. Neljanda väite esimene osa tuleb seega tagasi lükata.

d) Esimene väide, mille kohaselt on vääralt tõlgendatud mõistet „riigiabi“ seoses pakkumismenetluse raames riigiabi andmisega ostjale

- 107 Hageja tugineb oma esimeses väites, mis koosneb kolmest osast, sellele, et komisjon tõlgendas vääralt mõistet „riigiabi“ ELTL artikli 107 tähenduses, kui ta asus seisukohale, et pakkumismenetluse raames ei olnud ostjale antud mingit riigiabi.

1) Esimese väite esimene osa, mille kohaselt pakkumismenetluse raames anti ostjale eelis

- 108 Esimese väite esimese osaga heidab hageja ette seda, et pakkumismenetluse raames anti ostjale eelis. See menetlus ei olevat olnud läbipaistev. Eeskätt ei olevat müüjad ja KPMG teavitanud pakkujaid selgelt kohaldatavatest tähtaegadest, mistõttu ta viidi eksitusse seoses lõpliku pakkumuse esitamise tähtpäevaga. Ostja olevat esitanud oma lõpliku pakkumuse alles 10. märtsil 2014, see tähendab päev enne tema pakkumuse edukaks tunnistamist seoses Nürburgringi varaga; seega pikendati tema sõnul tegelikult kõnealust tähtaega selle kuupäevani.
- 109 Lisaks sellele väidab hageja, et pakkumismenetlus oli diskrimineeriv. Eeskätt olevat 2013. aasta sügisel toimunud läbirääkimised müüjate ja ostja esindajate vahel, ent mitte hageja esindajatega, ja seda vaatamata sellele, et ostjal ei olnud rahastuse tagatist. Ostjal olevat eeskätt lubatud osaleda müüjate juhtimiskoosolekutel. Pealegi on tema väitel väär komisjoni argument, et ükski pakkuja ei olnud esitanud rahastuse tagatist kogu müügihinna ulatuses ning et seetõttu ei rikkunud müüjad võrdse kohtlemise põhimõtet, kui nad pehmendasid pakkumismenetluse käigus rahastuse tagatise nõuet; seda hageja sõnul seetõttu, et pakkumistingimuste sellisest muutmisest ei teavitatud kõiki pakkujaid.
- 110 Hageja väidab lisaks, et ostja ei tõendanud rahastuse tagatist; seda eeskätt seetõttu, et ta esitas vaid Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirjas, see tähendab tahet väljendavas kirjas, mis ei ole siduv, seisneva kohustumise, ning seetõttu, et see kiri oli vaid esialgne projekt, mille siduv mõju oli seatud sõltuvusse täiendavate tingimuste täitmisest ja Deutsche Banki lõplikust otsusest.
- 111 Lõpetuseks märgib hageja, et tema pakkus kõige kõrgemat hinda ning samuti rahastuse tagatise.
- 112 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.
- 113 Esimese väite esimeses osas esitatud etteheidetega arvestades tuleb välja selgitada, kas komisjoni tehtud pakkumismenetluse nõuetekohasuse analüüs oli selline, et on võimalik välistada Nürburgringi vara müügi hindamisel selliste tõsiste raskuste esinemine, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse algatamist.

- 114 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on asi nii, et kui siseturuga kokkusobimatut abi saanud äriühing ostetakse turuhinnaga, see tähendab kõige kõrgema hinnaga, mis tavalistes konkurentsitingimustes tegutsev erainvestor on valmis maksma selle äriühingu eest olukorras, milles see on, eelkõige pärast riigiabi saamist, siis on abi hinnatud turuhinnast lähtuvalt ja see kuulub ostuhinna sisse. Sellistel tingimustel ei saa ostjat pidada teiste turul tegutsevate ettevõtjatega võrreldes eelise saajaks (vt selle kohta 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, C-277/00, EU:C:2004:238, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 115 Kui riigiabi saaja vara müüakse turuhinnast madalama hinnaga, siis võib alusetu eelis seevastu ostjale üle minna (vt selle kohta 28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Ryanair vs. komisjon, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 161).
- 116 Turuhinna kindlakstegemiseks võib arvesse võtta eeskätt seda, kuidas äriühing müüdi – näiteks, kas see toimus avaliku pakkumismenetluse raames, mis teoreetiliselt tagab müügi turutingimustel. Sellest tuleneb, et kui äriühingu müük toimub avatud, läbipaistva ja tingimusteta pakkumismenetluse kaudu, võib eeldada, et turuhind vastab kõige kõrgemale pakkumusele, ent esiteks tuleb kindlaks teha, kas see pakkumus on siduv ja usutav, ning teiseks, et peale hinna ei ole muude majanduslike teguritega arvestamine põhjendatud (vt selle kohta 24. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Land Burgenland jt vs. komisjon, C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, EU:C:2013:682, punktid 93 ja 94, ning 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, punkt 32).
- 117 Kohtupraktika kohaselt hinnatakse pakkumismenetluse avatust ja läbipaistvust kaudsete tõendite kogumi alusel, mis on igale juhtumile ainuomane (vt selle kohta 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, C-277/00, EU:C:2004:238, punkt 95).
- 118 Eespool punktides 114-117 viidatud kohtupraktikat arvestades tuleb käesolevas asjas analüüsida, kas esimese väite esimese osa raames esitatud etteheited on põhjendatud, võttes seejuures arvesse asjaolu, et seda tehes ei saa Üldkohus vahetult otsustada pakkumismenetluse õiguspärasuse enda üle.

i) Etteheide, mille kohaselt pakkumismenetlus ei olnud läbipaistev

- 119 Osas, milles hageja väidab, et pakkumismenetlus ei olnud läbipaistev, tuleb märkida (vt eespool punkt 9, seitsmes taane), et kinnitavate pakkumuste esitamise tähtpäevaks määrati alguses 11. detsember 2013, nagu nähtub KPMG 17. oktoobri 2013. aasta kirjast, ja seejärel 17. veebruar 2014, nagu nähtub KMPG 17. detsembri 2013. aasta kirjast. Viimases kirjas oli täpsustatud, et ka pärast tähtpäeva möödumist esitatud pakkumusi võetakse arvesse. Seal oli siiski lisatud, et müüjad võivad teha valiku ruttu pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva.
- 120 Nagu komisjon õigustatult väidab, oli võimalus esitada pakkumus pärast 17. veebruari 2014 seega teada kõigile pakkujatele. Samamoodi on KPMG 17. detsembri 2013. aasta kirjas märgituga täielikult kooskõlas see, et ostja sai esitada oma lõpliku pakkumuse pärast tähtpäeva möödumist 10. märtsil 2014, ning et tema pakkumus tunnistati edukaks juba 11. märtsil 2014.
- 121 Sellest tuleneb, et see etteheide ei võimalda tuvastada, et komisjonil oleks pidanud esinema kahtlusi seoses ostjale pakkumismenetluse raames antud eelise olemasoluga, sest pakkumismenetlus ei olnud kinnitava pakkumuse esitamiseks kehtestatud tähtaja osas läbipaistev.

ii) Etteheide, mille kohaselt pakkumismenetlus oli diskrimineeriv

- 122 Hageja väidab käesoleva etteheitega, et pakkumismenetlus oli diskrimineeriv. Eeskätt ei olevat ostja tõendanud rahastuse tagatist, sest Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kiri, mille kohaselt see pank toetab tema 11. märtsil 2014 edukaks tunnistatud pakkumust, ei olnud siduv.

- 123 KPMG 17. oktoobri 2013. aasta kirjas huvitatud investoritele oli täpsustatud, et kolmandate isikute poolne rahastamine pidi toimuma siduva rahastamiskohustuse võtmisega (vt eespool punkt 9, üheksas taane). Seega tuleb kontrollida, kas komisjoni analüüs, mille tulemused langevad ühte Saksamaa ametiasutuste analüüsi tulemustega, välistas kahtlused seoses Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirja siduvusega.
- 124 Esiteks on Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirjas märgitud, et see pank on nõus andma ostjale laenu 45 miljoni euro ulatuses. Selle rahastamise tingimusi on üksikasjalikult kirjeldatud, mis, nagu väidab õigesti komisjon, näib viitavat sellele, et Deutsche Bank viis läbi põhjaliku analüüsi ning et panga ja ostja vahel toimus teabevahetus.
- 125 Järgmiseks on Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirjas viidatud korduvalt kohustusele, mille Deutsche Bank võtab selle kirja alusel Capricorni ees. Deutsche Bank oli seega seisukohal, et see kiri on talle siduv.
- 126 Nagu märkis õigesti komisjon, kinnitab selles osas Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirja võrdlemine Deutsche Banki 17. ja 25. veebruari 2014. aasta kahe ettevalmistava kirjaga, mis ei ole siduvad, et Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kiri on siduv. Nii on 17. veebruari 2014. aasta kirjas märgitud, et Deutsche Bank ei võta sellega mingeid kohustusi; täpselt vastupidi on asi Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirja puhul, kus viidatakse kohustusele, mille Deutsche Bank võtab sellesama kirja alusel Capricorni ees.
- 127 Lõpetuseks on Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirjas täpsustatud, et viimase võetud kohustusele seatakse kolm tingimust. Ent need tingimused (tehingu sõlmimine, olulise muutuse puudumine seoses omandatava varaga ning õiguspärasus) võimaldavad Deutsche Bankil oma kohustusest taganeda vaid siis, kui ostmine ei toimu plaanitud tingimustel.
- 128 Eelnevate kaalutlustega arvestades ei oleks pidanud komisjonil olema kahtlusi seoses Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirja siduvusega.
- 129 Vastupidi, ja nagu komisjon õigesti tuvastas lõpliku otsuse punktis 272, hageja ise ei ole esitanud tõendeid oma pakkumuse rahastamise kohta.
- 130 Hageja esitas 30. septembril 2013 kogu Nürburgringi vara kohta 150 miljoni euro suuruse ligikaudse pakkumuse. See pakkumus ei sisaldanud tõendeid tema rahastamisvõime kohta; KPMG juhtis sellele hageja tähelepanu 11. ja 17. detsembri 2013. aasta kirjas, samuti 18. detsembri 2013. aasta kirjas. Hageja sai KPMGlt ka 17. oktoobri 2013. aasta kirja, milles oli täpsustatud, et kolmanda isiku poolne rahastamine peab toimuma siduva rahastamiskohustuse võtmisega.
- 131 Hageja esitas 17. veebruaril 2014 kogu vara kohta 110 miljoni euro suuruse lõpliku pakkumuse. Ta väitis, et äriühing DRC Capital LLP oli võtnud siduva rahastamiskohustuse 30 miljonit euro ulatuses. Ent pakkumusega koos ei esitatud ühtegi DRC Capital LLP dokumenti; KPMG juhtis sellele hageja tähelepanu ühes 18. veebruari 2014. aasta e-kirjas.
- 132 Hageja teatas 21. veebruaril 2014, et ta peaks sõlmima kahe kuni viie nädala jooksul kõik lepingud siduva rahastamiskohustuse võtmiste kohta. Ta väidab, et esitas 11. märtsil 2014 kokku 150 miljoni euro suuruse lõpliku pakkumuse ajakohastatud versiooni, ning kinnitas, et esitab kõik dokumendid siduva rahastamiskohustuse võtmiste kohta hiljemalt 31. märtsil 2014. Lõpetuseks väidab ta, et äriühing Jupiter Financial võttis 26. märtsil 2014 rahastamise kohustuse, kuid tunnistab, et ta ei edastanud seda KPMG-le. Ühes 9. aprilli 2014. aasta e-kirjas teatas KPMG hagejale, et ta ei ole endiselt saanud kirjalikku kinnitust kolmandatelt isikutelt, kes väidetavalt rahastavad tema pakkumust.

- 133 Eelnevast tuleneb, et ostja, kelle pakkumus tunnistati edukaks, tugines esiteks Deutsche Banki kahele 17. ja 25. veebruari 2014. aasta ettevalmistavale kirjale ning seejärel Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kirjale, mille siduvuse osas ei pidanud komisjonil olema kahtlusi, samas kui hageja, kelle pakkumust ei tunnistatud edukaks, ei olnud kunagi esitanud ühtki tõendit rahastamise kohta. Lisaks sellele tuletati hagejale korduvalt meelde siduva rahastamiskohustuse võtmise nõuet.
- 134 Eelnevate kaalutlustega arvestades ei ole alust asuda seisukohale, et komisjonil oleks hageja esitatud faktiliste ja õiguslike asjaoludega arvestades pidanud olema kahtlused ostjale pakkumismenetluse raames antud eelise olemasolus, kuivõrd pakkumismenetlus oli siduva rahastamiskohustuse võtmise nõude seisukohast diskrimineeriv.

iii) Etteheide, mis käsitleb Capricorni ja hageja pakkumuste summat ja rahastamist

- 135 Hageja väidab käesoleva etteheite raames, et ta pakkus kõige kõrgemat ostuhinda ja tema rahastus oli tagatud, samas kui Capricorni pakkumus, mis lõpuks edukaks tunnistati, oli tema omast hinnalt madalam ja selle rahastus ei olnud tagatud.
- 136 Kuivõrd hageja esitatud lõpliku ostupakkumuse suurus oli 110 miljonit eurot, samas kui Capricorni pakkumus oli 77 miljonit eurot, siis on hagejal õigus, kui ta väidab, et ta pakkus Capricornist kõrgemat ostuhinda.
- 137 Ent vastavalt eespool punktis 116 viidatud kohtupraktikale saab eeldada, et turuhind vastab avatud, läbipaistva ja tingimusteta pakkumismenetluse raames esitatud kõige kõrgemale pakkumusele vaid siis, kui on tuvastatud, et see pakkumus on siduv ja usutav.
- 138 Käesolevas kohtuasjas tuli huvitatud investorite hulgast neile 19. juulil ja 17. oktoobril 2013 KPMG poolt saadetud kirja alusel valik teha eeskätt tehingu tagatuse nõude alusel (vt eespool punkt 9, üheksas taane).
- 139 Hageja väidab aga ekslikult, et ta pakkus rahastuse tagatist, sest ta ei ole ühelgi hetkel esitanud ühtki tõendit rahastamise kohta. Lõpliku otsuse põhjendusest 272 nähtub, et Saksamaa ametiasutused võisid tema finantsvõime ja maksejõulisuse tõendamata korral kahelda, kas ta on võimeline koguma kokku vajalikud vahendid pakutava ostuhinna tasumiseks, ning seega kahelda ka tema pakkumuse usutavuses ja selle kooskõlas müügihinna tasumise tagatise nõudega.
- 140 Capricornil oli seevastu Deutsche Banki kaks 17. ja 25. veebruari 2014. aasta ettevalmistavat kirja ning Deutsche Banki 10. märtsi 2014. aasta kiri, mille kohta sai juba öeldud, et komisjonil ei pidanud olema kahtlusi selle siduvuses (vt eespool punktid 128 ja 133).
- 141 Nagu on märgitud lõpliku otsuse põhjenduses 273, osalesid lisaks sellele pakkumismenetluse raames toimunud läbirääkimiste viimases etapis vaid pakkuja nr 2 ja Capricorn, kelle mõlema pakkumused olid hageja omast madalamad, ent sisaldasid rahastamislubadusi. Järelikult võrdlesid müüjad Capricorni pakkumust pakkuja nr 2 pakkumusega. Seda kinnitab asjaolu, et müüjate advokaatide sõnul oli pakkuja nr 2 kinnitav pakkumus 26. veebruari 2014. aasta seisuga kõige parem pakkumus, ehkki selles pakutav hind oli Capricorni pakutud hinnast madalam, ja et just Capricorni pakkumuse parema hinna tõttu püüdsid müüjad Nürburgringi vara müüa ka Capricornile. Lõpliku otsuse põhjendusest 273 aga tuleneb, et Capricorni pakkumus ja rahastamislubadus olid lõppkokkuvõttes esitatud suurema summa kohta kui pakkuja nr 2 pakkumus ja rahastamislubadus.
- 142 Seega ei ole tõendatud, et komisjonil oleksid pidanud tekkima kahtlused seoses sellega, kas Capricorn oli pakkuja, kes oli esitanud kõige parema siduva ja usutava pakkumuse, võttes lisaks pakutud hinnale arvesse ka esitatud tehingu rahastuse tagatise. Teisisõnu ei ole tõendatud, et ta oleks pidanud kahtlema selles, et „kõnealused varad võõrandati pakkujale, kes esitas [...] kõrgeima hinnaga pakkumuse ning

tõendi rahaliste vahendite olemasolu kohta“, nagu on märgitud lõpliku otsuse põhjenduses 276, ning selles, et ei olnud „Capricorni pakkumusest suurema[t] tagatud rahastusega pakkumus[t]“, nagu on märgitud selle sama otsuse põhjenduses 281.

143 Seetõttu tuleb ka kõnealune etteheide tagasi lükata.

144 Eespool punktides 114-117 viidatud kohtupraktika alusel oli komisjoni analüüs seega selline, et välistas kahtluse alusetu eelise andmises ostjale pakkumismenetluse raames ja seega talle riigiabi andmise. Järelikult ei ole alust leida, et esimese väite esimene osa toob esile tõsised raskused Nürburgringi vara müügi hindamisel, mis oleksid kohustanud komisjoni algatama ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse.

145 Seetõttu tuleb esimese väite esimene osa tagasi lükata.

2) Esimese väite teine osa, mille kohaselt ostjale anti Nürburgringi vara rendilepingu raames eelis

146 Hageja heidab esimese väite teise osaga ette, et ostjale anti ka Nürburgringi vara rendilepingu raames eelis. Lõpliku otsuse põhjendusest 56 nähtub, et see rendileping sõlmiti ühe müüjatest sõltumatu äriühingu, kes tegutseb konkreetselt asjaomase vara hoidjana, ja Capricorni asutatud käitamisettevõtte vahel 1. jaanuarile 2015 järgnevas ajaks, et luua üleminekuolukord selle tingimuse võimalikku täitumist oodates, millest oli seatud sõltuvusse Nürburgringi vara Capricornile müümine ja milleks oli komisjoni poolt sellise otsuse tegemine, mis välistab täielikult ohu, et selle vara ostja on kohustatud tagastama müüjate saadud abi. Aasta rent ei ületanud 5 miljonit eurot, samas kui hageja hinnangul oleks see pidanud olema vähemalt 7,7 miljonit eurot.

147 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu ja väidab eeskätt, et rent kujutas endast ainult Nürburgringi vara müügihinna osade kaupa ettemaksmist, kusjuures müügihind ise vastas turutingimustele.

148 Eespool punktides 119-133 toodud põhjustel ei ole alust arvata, et komisjonil oleks pidanud olema kahtlused seoses pakkumismenetluse läbipaistvuse ja mittediskrimineerivusega.

149 Samadel põhjustel oli komisjonil põhjust mitte kahelda ostjale pakkumismenetluses antud eelise olemasolus, sealhulgas Nürburgringi vara rendilepingut puudutavas osas, mis sõlmiti juhuks, kui üks müügi lõplikuks vormistamiseks seatud tingimustest ei täitu.

150 Järelikult tuleb esimese väite teine osa tagasi lükata.

3) Esimese väite kolmas osa, mis käsitleb avalike vahendite kasutamist Nürburgringi vara müümisel ostjale

151 Esimese väite kolmanda osaga heidab hageja ette seda, et komisjon ei analüüsinud küsimust, kas Nürburgringi vara müümisel Capricornile kasutati avalikke vahendeid. Ta oleks aga pidanud tuvastama, et neid kasutati.

152 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.

153 Tuleb märkida, et komisjon võib lõpetada kaebuse menetlemise, kui ta on võimeline pikemata välistama asjaomaste meetmete riigiabina kvalifitseerimise, olles tuvastanud, et üks ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise tingimustest ei ole täidetud (vt selle kohta 5. aprilli 2006. aasta kohtuotsus Deutsche Bahn vs. komisjon, T-351/02, EU:T:2006:104, punkt 104).

- 154 Kui komisjon analüüsis käesolevas asjas lõpliku otsuse põhjendustes 266-281, kas pakkumismenetlus oli avatud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja tingimusteta ning kas Capricorn oli pakkuja, kes oli esitanud kõige parema rahastuse tagatisega pakkumuse, oli tema eesmärk sisuliselt kontrollida, kas Nürburgringi vara oli müüdud turuhinnaga vastavalt eespool punktis 116 viidatud kohtupraktikale.
- 155 Kui Nürburgringi vara oleks müüdud turuhinnast madalama hinnaga, siis – nagu on märgitud eespool punktis 115 – oleks see võinud anda alusetu eelise ostjale (28. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Ryanair vs. komisjon, T-123/09, EU:T:2012:164, punkt 161). Komisjoni analüüsi ese oli seega küsimus, kas selline eelis anti käesolevas asjas pakkumismenetluse raames Capricornile.
- 156 Komisjon tegi järelduse, et kuivõrd sellist eelist ei esinenud, siis ei olnud Capricornile antud Nürburgringi vara müümisel mingit riigiabi. Teisisõnu tuvastas komisjon, et ei olnud täidetud üks ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise tingimustest, see tähendab tingimus, mis nõuab eelise olemasolu.
- 157 Järelikult ei saa komisjonile edukalt ette heita, et ta ei analüüsinud lisaks seda, kas riigi poolt või riigi ressurssidest sekkumise tingimus oli täidetud.
- 158 Seetõttu tuleb tuvastada, et esimese väite kolmanda osa ja seega esimese väite tervikuna analüüsimisel ei ilmnenu kaudseid tõendeid selliste kahtluste esinemisest seoses Nürburgringi vara müügi kvalifitseerimisega riigiabiks, mis oleksid nõudnud ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse algatamist.
- 159 Esimene väide koostoimes neljanda väite esimese osaga tuleb seega tagasi lükata.

e) Kolmas väide, mille kohaselt jäeti arvestamata müügiotsuse jätkumisega seeläbi, et Capricorni osalus spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses anti üle järgmisele omandajale

- 160 Kolmanda väitega heidab hageja ette seda, et komisjon osundas lõplikus otsuses ekslikult, et Nürburgringi vara müügiotsus lõppes 11. märtsil 2014 Capricorni pakkumuse edukaks tunnistamisega.
- 161 Ta väidab nimelt, et müüjad olevat jätkanud müügiotsuse alates 2014. aasta juulist, mil selgus, et Capricorn ei ole võimeline tegema ostuhinna teist osamakset. Hageja sõnul toimusid alates 2014. aasta septembrist mitteametlikud läbirääkimised, mille käigus müüjad ise tegid ettepaneku anda Nürburgringi vara üle ning mis päädisid 28. oktoobril 2014 sellega, et Capricorni osalus spetsiaalselt selle vara ostuks moodustatud üksuses anti üle järgmisele omandajale. Müügiotsuse jätkamine ei olnud tema sõnul kooskõlas ka avatuse, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja tingimusetuse nõuetega.
- 162 Hageja väidab, et Capricorni osaluse spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses üleandmine järgmisele omandajale on selle vara müügiotsuse lõpp ja et vastav leping sõlmiti müüjate, mitte Capricorni huvides. Nimelt ei saa viimane vara üleandmisest mingit kasu, välja arvatud see, et kustuvad tema lepingulised kohustused. Asjaolu, et selle osaluse üleandmise hind oli Nürburgringi vara Capricornile müümise hinnaga sama, ei õigustanud uue pakkumismenetluse korraldamata jätmist käesolevas asjas.
- 163 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.
- 164 Eespool punktides 103 ja 104 juba esitatud põhjustel ei saa komisjonile ette heita, et ta ei teinud lõplikus otsuses otsust müügiotsuse jätkumise kohta seeläbi, et Capricorni osalus spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses anti üle järgmisele omandajale, kuivõrd see üleandmine leidis aset pärast kõnealuse otsuse tegemist, nagu hageja ka ise möönab.

- 165 Lisaks sellele tuleb märkida, et ehkki ühest 30. septembri 2014. aasta artiklist nähtub, et Deutsche Bank loobus Capricorni rahastamisest ning et haldurid otsisid Nürburgringi varale uusi ostjaid, ei ole hageja tõendanud, et see teave oli või võis olla komisjoni käsutuses asjas lõpliku otsuse tegemise hetkel.
- 166 Igal juhul oli eespool punktides 114-117 viidatud kohtupraktika kohaselt ja nagu komisjon ka ise väitis oma 13. detsembri 2017. aasta vastuses Üldkohtu kirjalikele küsimustele, tema analüüsi eesmärk välja selgitada selleks, et kontrollida, kas Nürburgringi vara oli müüdud turuhinnaga, kas pakkumismenetlus oli avatud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja tingimusteta. Kui see nii ei oleks olnud, oleks müük võinud toimuda turuhinnast madalama hinnaga ning ostjale oleks võinud üle minna alusetu eelis.
- 167 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et abi, mille olemasolu komisjon oleks hageja väitel (vt eespool punkt 10) pidanud teises vaidlustatud otsuses tuvastama ja mis vastas tema sõnul Capricorni poolt Nürburgringi vara ostmiseks makstud hinna ja sellesama vara turuhinna vahele, oleks antud Capricornile 11. märtsil 2014, mil tema pakkumus tunnistati Nürburgringi vara osas edukaks ning sõlmiti ostu-müügileping, milles määrati kindlaks ostuhind, mille Capricorn pidi Nürburgringi vara eest tasuma. Sellest tuleneb, et nimetatud kuupäevast hilisemad asjaolud, nagu Capricorni raskused ostu-müügilepingu täitmisel ja see, et Capricorn andis oma osaluse spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses üle allomandajale, ei olnud asjakohased selle analüüsimisel, kas Capricornile võis olla antud abi pakkumismenetluse raames.
- 168 Lõpetuseks tuleb märkida, et nagu väidab õigesti komisjon oma 13. detsembri 2017. aasta vastuses Üldkohtu kirjalikele küsimustele, oleks hageja pidanud juhul, kui ta soovis, et komisjon analüüsiks lisaks pärast teise vaidlustatud otsuse tegemist müügiprotsessi väidetavast jätkumisest tuleneva uue abi olemasolu küsimust, esitama selle kohta uue kaebuse.
- 169 Sellest tuleneb, et argumendid, mis esitati kolmanda väite toetuseks ja mille kohaselt ei arvestatud müügiprotsessi jätkumisega pärast teise vaidlustatud otsuse tegemist, ei võimalda tõendada, et komisjon seisis esialgse uurimise etapi lõpus Nürburgringi vara müügi hindamisel silmitsi raskustega, mis nõudsid ametliku uurimismenetluse algatamist.
- 170 Kolmas väide, võttes arvesse neljanda väite esimest osa, tuleb seega tagasi lükata.

f) Viies väide, mille kohaselt puuduvad põhjendused

- 171 Hageja heidab oma viienda väitega ette seda, et komisjon jättis vastamata tema etteheidetele, mis käsitlevad esiteks tehingu tagatuse nõude analüüsi; teiseks müügiprotsessi jätkamist ja Nürburgringi vara üleandmist järgmisele omandajale; kolmandaks avalike vahendite kasutamist ja riigi osalemist Nürburgringi vara ostu-müügilepingu ja rendilepingu sõlmimises; neljandaks ostjale täiendavalt kuue miljoni euro suuruse riigiabi andmist, mis vastab Nürburgringi haldaja Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH (vt eespool punkt 6) 2014. majandusaasta kasumi arvelt tehtud ostuhinna osamaksele; viiendaks ostjat ja müüjaid esindavate advokaadibüroode rolli; kuuendaks hankemenetluse diskrimineerivat laadi seoses Nürburgringi käitamisega seonduvate lepingutega; seitsmendaks ostja ja müüjate vahel sõlmitud rendilepingut ja küsimust, kas tegemist on riigiabiga, ja kaheksandaks Nürburgringi vara ostuhinna kontrollimist ekspertide arvamuste alusel.
- 172 Hageja väidab lisaks, et komisjon ei esitanud selgeid ja üheselt mõistetavaid põhjendusi seoses esiteks lõpliku otsuse põhjenduses 56 kirjeldatud korraldusega, mis seati pärast Nürburgringi vara müügi lõpetamist sisse selleks, et tagada selle vara ajutine käitamine komisjoni sellise lõpliku otsuse ootuses, millest selgub Capricorni õiguslik olukord seoses müüjate saadud abi ja teiseks seoses selle tehingu tagatuse nõudega.

- 173 Lõpetuseks väidab hageja, et komisjon jättis esitamata üksikasjalikuma põhjenduse seoses asjaoluga, et ta muutis hageja sõnul oma otsustuspraktikat tehingu tagatuse nõude ning haldurite ja riigi vaheliste sidemete analüüsimisel.
- 174 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.
- 175 ERTL artikli 296 teises lõigus nõutud põhjendus peab võimaldama huvitatud isikutel teada võetud meetme põhjendusi ning liidu kohtul teostada kontrolli (vt riigiabi puudutav 6. septembri 2006. aasta kohtuotsus Portugal vs. komisjon, C-88/03, EU:C:2006:511, punktid 88 ja 89; 22. aprilli 2008. aasta kohtuotsus komisjon vs. Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, punkt 56, ning 30. aprilli 2009. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia ja Wam, C-494/06 P, EU:C:2009:272, punktid 48 ja 49). Komisjon peab selgitama kaebuse esitajale piisavalt põhjusi, miks kaebuses esitatud faktilised ja õiguslikud asjaolud ei olnud piisavad tõendamaks riigiabi olemasolu (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 64, ning 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste vs. UFEX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 89).
- 176 Käesolevas kohtuasjas on lõpliku otsuse põhjendustes 266-281 pealkirja „Kaebused [Nürburgringi] varade võõrandamise kohta“ all esitatud üksikasjalik ülevaade põhjustest, miks komisjon otsustas, et Nürburgringi vara müügi puhul ei olnud tegemist riigiabiga. See ülevaade on piisav, et võimaldada huvitatud isikutel teada võetud meetme põhjendusi ja liidu kohtul teostada kontrolli ning selleks, et hageja saaks mõista põhjusi, miks tema kaebuses esitatud faktilised ja õiguslikud asjaolud ei olnud piisavad tõendamaks riigiabi olemasolu.
- 177 Eeskätt ja vastupidi hageja väidetele ei jätnud komisjon vastamata hageja etteheitele, mis käsitleb tehingu tagatuse nõuet – seda on käsitletud lõpliku otsuse põhjendustes 272 ja 273, mis on pühendatud hageja ja Capricorni pakkumuste rahastatuse tõendatusele; etteheitele, mis käsitleb Nürburgringi Capricorni poolt käitamisega seotud kokkulepete üle peetud läbirääkimisi – seda on käsitletud sama otsuse põhjenduse 275 punktis e, ning etteheitele, mis käsitleb ostjat ja müüjaid esindavate advokaadibüroode rolli – seda on käsitletud selle otsuse põhjenduse 275 punktis j.
- 178 Isegi kui komisjon jättis vastamata teistele hageja kaebuses esitatud etteheidetele, ei saa see kujutada endast põhjendamiskohustuse rikkumist, kuivõrd see kohustus ei nõua temalt muu teabe esitamist peale otsuse ülesehituses olulist tähtsust omavate faktiliste asjaolude ja õiguslike kaalutluste. Nimelt ei saa nõudest, et kaebuse esitaja esitatud põhjused ja komisjoni otsuse põhjendused peavad olema vastavuses, tuleneda komisjoni kohustus lükata ükshaaval tagasi kõik nende põhjuste toetuseks esitatud argumendid (vt 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste vs. UFEX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 3. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Freistaat Sachsen vs. komisjon, T-102/07 ja T-120/07, EU:T:2010:62, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 179 See kehtib veelgi enam siis, kui tegemist on abi esialgse uurimise etapi lõpus tehtud otsusega, mis peab seetõttu, et see tehakse lühikese ajavahemiku jooksul, sisaldama vaid põhjusi, miks komisjon leiab, et ta ei seisa silmitsi selliste tõsiste raskustega asjaomase meetme hindamisel, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse algatamist (15. juuni 1993. aasta kohtuotsus Matra vs. komisjon, C-225/91, EU:C:1993:239, punkt 48, ja 22. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, punkt 65).
- 180 Sellest tuleneb, et viies väide, mille kohaselt puudub põhjendus, ei võimalda tõendada, et komisjon seisis esialgse uurimise etapi lõpus Nürburgringi vara müügi hindamisel silmitsi raskustega, mis nõudsid ametliku uurimismenetluse algatamist.
- 181 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb viies väide tagasi lükata.

182 Sellest tuleneb, et ei neljanda väite esimene osa ega esimene, kolmas ja viies väide ei võimalda tõendada, et komisjon seisis esialgse uurimise etapi lõpus Nürburgringi vara müügi hindamisel silmitsi raskustega, mis nõudsid ametliku uurimismenetluse algatamist.

g) Neljanda väite teine osa, mille kohaselt on rikutud määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teist lõiku

183 Hageja heidab neljanda väite teise osaga ette seda, et komisjon rikkus määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teist lõiku, sest ta ei teavitanud hagejat oma kavatsusest tema kaebus rahuldamata jätta ega palunud tal ka esitada uusi märkuseid.

184 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.

185 Määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teine lõik, mida on muudetud nõukogu 22. juuli 2013. aasta määrusega (EL) nr 734/2013, millega muudetakse määrust nr 659/1999 (ELT 2013, L 204, lk 15), näeb ette, et „[k]ui komisjon leiab, et huvitatud pool ei järgi kohustuslikku kaebuse vormi või kui ta leiab, et huvitatud poole esitatud faktilised ja õiguslikud asjaolud ei võimalda *prima facie* kontrolli alusel piisavalt tõendada ebaseadusliku abi olemasolu või abi kuritarvitamist, teatab ta sellest huvitatud poolele ja kutsub teda üles esitama märkusi ettenähtud tähtaja jooksul, mis tavaliselt ei ületa ühte kuud“. Lisaks sellele on ette nähtud, et „[k]ui huvitatud pool ei suuda oma seisukohti ettenähtud tähtaja jooksul esitada, loetakse kaebus tagasivõetuks“.

186 Määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 kolmas lõik, mida on muudetud määrusega nr 734/2013, näeb ette, et „[k]omisjon saadab kaebuse eset käsitleva juhtumi kohta tehtud otsuse koopia kaebuse esitajale“.

187 Määruse nr 659/1999 artikli 20 lõiget 2 tuleb tõlgendada arvestades parimate tavade juhendi riigiabi kontrollimenetluste teostamiseks (ELT 2009, C 136, lk 13) punktis 48 sätestatud eeskirjaga, mille kohaselt komisjon peab põhimõtteliselt üritama 12 kuu jooksul võtta prioriteetsete juhtumite kohta vastu määruse nr 659/1999 artikli 4 kohase otsuse ning saatma otsuse koopia kaebuse esitajale, või saatma kaebuse esitajale esimese ametliku kirja, milles tuuakse välja komisjoni esialgne seisukoht mitteprioriteetsete juhtumite kohta.

188 Määruse nr 659/1999 artikli 20 (mis käsitleb huvitatud poole õigusi) lõike 2 teise ja kolmanda lõigu kohaselt on komisjon pärast huvitatud poolelt väidetavalt ebaseadusliku abi kohta teabe saamist kas seisukohal, et juhtumi kohta asjas otsuse tegemiseks ei ole piisavalt alust ja teavitab sellest huvitatud poolt, või siis teeb otsuse esitatud teabe sisuga seonduva juhtumi kohta (18. novembri 2010. aasta kohtuotsus NDSHT vs. komisjon, C-322/09 P, EU:C:2010:701, punkt 55).

189 Ent käesolevas kohtuasjas tegi komisjon otsuse hageja esitatud teavet analüüsides ja selle kohta seisukohta võttes.

190 Seega tuleb järeldada, et komisjon ei ole rikkunud määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teist lõiku.

191 Järelikult tuleb neljanda väite teine osa tagasi lükata.

192 Järgmiseks tuleb analüüsida neljanda väite neljandat osa ning seejärel neljanda väite kolmandat osa.

h) Neljanda väite neljas osa, mille kohaselt ei uuritud hageja kaebust hoolsalt

- 193 Hageja heidab neljanda väite neljanda osaga ette seda, et komisjon ei analüüsinud pakkumismenetlust hoolsalt. Eeskätt ei olevat ta nõudnud müüjatelt ja Saksamaa ametiasutustelt täiendavat teavet ning tugines ainuüksi haldurite poolt Saksamaa ametiasutustele esitatud teabele, mille usaldusväärsus ta oleks pidanud kontrollima. Lisaks sellele ei rahuldanud komisjon hageja 6. juuli 2014. aasta taotlust esitada Saksamaa Liitvabariigile ja huvitatud kolmandatele isikutele täiendavad küsimused.
- 194 Komisjoni vaidleb nende argumentide vastu.
- 195 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on komisjon kohustatud uurima hoolsalt ja erapooletult talle riigiabi valdkonnas esitatud kaebusi; see kohustus võib kohustada teda menetlema kaebust nii, et ta läheb kaugemale pelgast talle kaebuse esitaja poolt esitatud faktiliste ja õiguslike asjaolude analüüsist ja analüüsib asjaolusid, millele kaebuse esitaja ei ole sõnaselgelt viidanud (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 62, ja 2. septembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, punkt 90).
- 196 Liikmesriik peab ELL artikli 4 lõikes 3 ette nähtud lojaalse koostöö kohustuse alusel tegema riigiabi järelevalve raames komisjoniga koostööd, esitades talle kogu teabe, mis võimaldab komisjonil otsustada, kas asjaomane meede on riigiabi või mitte; paralleelselt peab komisjon ise täitma riigiabi käsitlevate aluslepingu põhieeskirjade hea halduse huvides hoolsa ja erapooletu uurimise kohustust, mis kohustab teda eeskätt analüüsima hoolsalt talle liikmesriigi poolt saadetud teavet (vt 22. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus TV2/Danmark jt *vs.* komisjon, T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04, EU:T:2008:457, punkt 183 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 197 Ehkki komisjonil on kaalutlusruum, ei saa ta nii siiski oma hoolsa ja erapooletu uurimise kohustust arvestades jätta taotlemata selliste andmete edastamist, mis kas kinnitavad või lükkavad ümber teabe, mis on asjaomase meetme analüüsimisel asjakohane, kuid mille usaldusväärsus ei saa pidada piisavalt tõendatuks (26. juuni 2008. aasta kohtuotsus SIC *vs.* komisjon, T-442/03, EU:T:2008:228, punkt 225).
- 198 Lõpetuseks peab komisjon ELTL artikli 108 lõikes 3 ette nähtud esialgse uurimise raames oma hinnangu kujundama nii asjaomase liikmesriigi kui ka võimalike kaebuse esitajate esitatud teavet arvestades (3. mai 2001. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon, C-204/97, EU:C:2001:233, punkt 35).
- 199 Hageja peab esimese etteheitega silmas seda, et tema kaebust ei uuritud hoolsalt, sest komisjon ei rahuldanud tema 6. juuli 2014. aasta taotlust, milles ta palus esitada Saksamaa Liitvabariigile ja asjaomastele kolmandatele isikutele täiendavad küsimused.
- 200 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu sai märgitud eespool punktis 178, ei pea komisjon võtma seisukohta kõigi argumentide kohta, mille huvitatud isikud talle esitavad. Piisab sellest, kui ta toob välja otsuse ülesehituses olulise tähtsusega õiguslikud kaalutlused (vt 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste *vs.* UFEX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 3. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Freistaat Sachsen *vs.* komisjon, T-102/07 ja T-120/07, EU:T:2010:62, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 201 Kuivõrd hageja ei ole tõendanud, et komisjon jättis välja otsimata või kontrollimata teabe, mis oli vajalik teise vaidlustatud otsuse tegemiseks, tuleb see etteheide seega tagasi lükata.
- 202 Hageja peab teise etteheitega silmas seda, et tema kaebust ei uuritud hoolsalt, sest komisjon ei taotlenud müüjatelt ja Saksamaa ametiasutustelt täiendavat teavet ning tugines ainuüksi haldurite poolt Saksamaa ametiasutustele esitatud teabele.

- 203 Sellega seoses nähtub toimiku materjalidest, et komisjon taotles pärast hagejalt kaebuse saamist Saksamaa ametiasutustelt teavet 23. mail ja 4. ning 7. juulil 2014; vastav teave esitati 23. aprillil, 26. mail ja 10. juulil 2014. Komisjoni talituste esindajad kohtusid Saksamaa ametiasutuste esindajate, haldurite ja KPMGga 22. juulil ja 5. septembril 2014.
- 204 Komisjon analüüsis lõpliku otsuse põhjendustes 272-276 selle otsuse põhjendustes 115-120 kirjeldatud hageja märkusi ja sama otsuse põhjendustes 121-135 kirjeldatud Saksamaa ametiasutuste edastatud haldurite märkusi ning kõrvutas neid üksteisega. Komisjon esitas seal ka omaenda tuvastused ja märkused seoses asjakohase teabe ja eeskätt tõenditega ühelt poolt hageja ja teiselt poolt Capricorni võime kohta rahastada Nürburgringi vara ostu.
- 205 Komisjon analüüsis seega käesolevas asjas tõepoolest talle nii hageja kui ka Saksamaa ametiasutuste esitatud teavet ja hindas seda. Selles kontekstis ei võimalda miski järeldada, et komisjoni poolne uurimine ei olnud piisav või et komisjon jättis täitmata oma kohustuse uurida kaebust hoolsalt.
- 206 Seega tuleb teine etteheide põhjendamatuks tagasi lükata ja sellest tulenevalt põhjendamatuks tagasi lükata ka neljanda väite neljas osa.

i) Neljanda väite kolmas osa, mille kohaselt hageja kaebust ei uuritud erapooletult

- 207 Hageja heidab neljanda väite kolmanda osaga ette seda, et tema kaebuse erapooletu uurimise komisjoni poolt muutis võimatuks komisjoni konkurentsivolniku pressiesindaja avaldus, mis toodi ajakirjanduses ära 15. mail 2014 (edaspidi „vaidlusalune avaldus“). Sellest avaldusest – nagu see on ära toodud hageja esitatud artiklis – nähtub, et väidetavalt komisjoni käsutuses oleva teabe kohaselt järgisid Saksamaa ametiasutused juhiseid, mille neile oli Nürburgringi vara müüginenetluse alguses andnud komisjoni konkurentsivolnik ühes kirjas, ja kõnealune vara müüdi kõige parema pakkumuse esitanud pakkujale avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikuprotsessi – see tähendab õiguspärase pakkumismenetluse – tulemusel ja turuhinnaga.
- 208 Komisjoni vaidleb nendele argumentidele vastu.
- 209 Keelatud kokkulepete ja turgu valitseva seisundi kuritarvitamise valdkonna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib selline eeskirjade eiramine nagu ajakirjanduses niisuguse teabe avalikustamine, mis ei piirdu komisjoni konkurentsivolniku isikliku seisukoha väljendamisega uuritud meetmete kooskõla kohta liidu õigusega, tuua kaasa nende meetmete kohta tehtud otsuse tühistamise, kui tõendatakse, et sellise eeskirjade eiramise puudumisel oleks otsus olnud teise sisuga (16. detsembri 1975. aasta kohtuotsus Suiker Unie jt vs. komisjon, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, EU:C:1975:174, punkt 91, ning 6. juuli 2000. aasta kohtuotsus Volkswagen vs. komisjon, T-62/98, EU:T:2000:180, punkt 283).
- 210 Selle sama kohtupraktika kohaselt on hageja ülesanne esitada vähemalt kaudsed tõendid sellise järelduse toetuseks (15. märtsi 2006. aasta kohtuotsus BASF vs. komisjon, T-15/02, EU:T:2006:74, punkt 606).
- 211 Seda kohtupraktikat, mis käsitleb ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamist, võib analoogia alusel kohaldada riigiabi valdkonna menetluste suhtes, mis seonduvad ELTL artiklite 107 ja 108 kohaldamisega, ning eeskätt käesoleva kohtuasja suhtes.
- 212 Ent selle kohtupraktika alusel tuleb märkida, et hageja ei ole esitanud ühtegi otsest ega kaudset tõendit selle kohta, et kui vaidlusalust avaldust ei oleks tehtud, oleks lõpliku otsuse sisu võinud olla teistsugune. Nimelt tuvastas Üldkohus, et esimese, kolmanda ja viienda väite ning neljanda väite esimese osa analüüs ei võimaldanud tuvastada, et komisjon seisis esialgse uurimise etapi lõpus silmitsi selliste raskustega Nürburgringi vara müügi hindamisel, mis nõuavad ametliku uurimismenetluse

algatamist. Üldkohus tuvastas lisaks, et neljanda väite neljanda osa alusel ei ole võimalik järeldada, et komisjoni uurimine ei olnud piisav või et komisjon jättis täitmata oma kohustuse uurida kaebust hoolsalt.

- 213 Ilma et oleks vaja teha otsust vaidlusaluse avalduse laadi või ulatuse kohta, tuleb seega neljanda väite kolmas osa ja seega neljas väide tervikuna tagasi lükata.
- 214 Kuivõrd lükati tagasi väited, mis esitati selleks, et teine vaidlustatud otsus tühistataks hagejale ELTL artikli 108 lõikest 2 tulenevate menetlusõiguste rikkumise tõttu, siis tuleb selle otsuse tühistamise nõue jätta rahuldamata.
- 215 Hageja on esitanud mitu taotlust koguda tõendeid tunnistajate ütluste näol. Kuivõrd need ei ole vältimatult vajalikud kohtuvaidluse lahendamiseks ja eeskätt selleks, et kontrollida, kas faktilised asjaolud ja kaudsed tõendid, millele hageja tugines, oleksid pidanud tekitama komisjonis kahtlusi, siis tuleb need taotlused jätta rahuldamata.
- 216 Kõigi esitatud kaalutlustega arvestades tuleb teha järeldus, et hagi tuleb jätta osaliselt vastuvõetamatuks läbi vaatamata ja ülejäänud osas põhjendamatuks rahuldamata.

IV. Kohtukulud

- 217 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus),

otsustab:

- 1. Liita taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud, kohtuasja sisulise läbivaatamisega.**
- 2. Jätta rahuldamata taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud.**
- 3. Jätta hagi rahuldamata.**
- 4. Jätta NeXovation, Inc. kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**

Pelikánová

Valančius

Nihoul

Svenningsen

Öberg

Kuulutatud avalikult kohtuistungil 19. juunil 2019 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I. Vaidluse taust	1
A. Haldusmenetlus ja Nürburgringi vara müük	2
B. Vaidlustatud otsused	3
II. Menetlus ja poolte nõuded	4
III. Õiguslik käsitlus	5
A. Esimese vaidlustatud otsuse tühistamise nõude vastuvõetavus	5
B. Teise vaidlustatud otsuse tühistamise nõue	8
1. Vastuvõetavus ja taotlus tuvastada, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud	8
2. Sisulised küsimused	10
a) Sissejuhatavad kaalutlused sellise otsuse kohtuliku kontrolli ulatuse kohta, milles tuvastatakse esialgse uurimise etapi lõpus abi puudumine	10
b) Sissejuhatavad märkused seoses hagi esemega	11
c) Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt Nürburgringi vara müügi hindamisel esines tõsiseid raskusi	12
1) Esialgse uurimise etapi kestus	12
2) Teise vaidlustatud otsuse sisu	12
d) Esimene väide, mille kohaselt on väärtalt tõlgendatud mõistet „riigiabi“ seoses pakkumismenetluse raames riigiabi andmisega ostjale	14
1) Esimese väite esimene osa, mille kohaselt pakkumismenetluse raames anti ostjale eelis	14
i) Etteheide, mille kohaselt pakkumismenetlus ei olnud läbipaistev	15
ii) Etteheide, mille kohaselt pakkumismenetlus oli diskrimineeriv	15
iii) Etteheide, mis käsitleb Capricorni ja hageja pakkumuste summat ja rahastamist	17
2) Esimese väite teine osa, mille kohaselt ostjale anti Nürburgringi vara rendilepingu raames eelis	18
3) Esimese väite kolmas osa, mis käsitleb avalike vahendite kasutamist Nürburgringi vara müümisel ostjale	18
e) Kolmas väide, mille kohaselt jäeti arvestamata müügiprotsessi jätkumisega seeläbi, et Capricorni osalus spetsiaalselt Nürburgringi vara ostuks moodustatud üksuses anti üle järgmisele omandajale	19
f) Viies väide, mille kohaselt puuduvad põhjendused	20

g) Neljanda väite teine osa, mille kohaselt on rikutud määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 teist lõiku.....	22
h) Neljanda väite neljas osa, mille kohaselt ei uuritud hageja kaebust hoolsalt	23
i) Neljanda väite kolmas osa, mille kohaselt hageja kaebust ei uuritud erapooletult	24
IV. Kohtukulud	25